

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. nr. 20

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rit de Duminecă pe an — 4 coroane.
Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscrisurile nu se napotăzesc

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. nr. 20

INSERTIUNILE:
de un șir garmoad: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicare.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisorile nefermate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

GEABA VII...

Tendința de a maghiariza naționalitățile, ori cât este o utopie, — dezvoltarea silințelor și militarizarea cu toate mijloacele pentru realizarea ei, din partea forței organizate ca stat sau ca instituții, deșteaptă o firească reacțiune, o luptă de rezistență, din partea celor atacați, celor nedreptățiți.

Dar dacă în așa condiții ne simțim în fața unui vrăjmaș, când vedem leprele mărunte șoviniste, cari își dau aere „patriotice“ etc. făcând lucruri boacane, nu putem să nu suridem cu dispreț.

S'a ilustrat, în înțelesul ziselor din urmă, de curând, primarul orașului Timișoara, prin cererea ce a făcut, în numele orașului, către guvern pentru a se da cetății, capitala de odinioară a regatului Ungar, pe trupul de... glorie al lui Carol Robert, — facultate-academică de drept.

De o vreme încoace, se știe, s'a lansat între maghiari ideea înființării unei „3 a universității în patria noastră. Marile orașe, ca Seghedinu!, Dobrișinul, Aradul ș. a. nu s'au înfăzizat, fiecare de a-și exprima dorința și de a prezenta argumentele în favorul său, în vederea înființării înaltei școli. Mai modestă, Timișoara sau mai bine zis reprezentantul ei, se mulțumește și cu o academie de drept, a cărei rol ar fi foarte „patriotic“, după motivarea cererii prezentate guvernului.

Timișoreanul primar înșă cu toată modestia sa, vrea să pună în umbră pe celelalte orașe, rolul și importanța lor, în ce privește „misiunea națională“.

Timișoara, zise primarul ei, a maghiarizat, maghiarizează și va maghiariza, în acest centru, va face incomparabile servicii „ideei“.

Aceasta e justificarea.

Dacă maghiarizarea ar fi rolul școlii, ar fi unica menire a unei academii de drept în Ungaria, ce fel de sentiment ar putea să provoace în juru-i, de cât aversiune? Ce fel de progres, ce importanță culturală ar avea? De sigur că ar fi un element nou de contribuție la decreștințea morală, intelectuală. O nouă cetate a „culturei“ gardate de ignoranță și adăpate cu insanități.

Noi nu vom contesta însă importanța unei academii, în care de sigur primarul Timișoarei nu va fi profesor. Dar presupunând că o astfel de instituție s'ar valida în sfera concepțiilor numitului petiționar, nici pentru „patrioți“, din punctul de vedere șovinist, nu s'ar contribui la apropierea idealului lor.

Concepțiunile similare cu ale primarului neomaghiar ar coplesi totdeauna jertfe ale studiului; și neamul „singur a călăuitor de stat“, prin astfel de progres și spor, nu se va putea ridica, și între nici un fel de condiții peste procente ridicole în

comparație, la cari a ajuns maghiarizând în trecut și maghiarizând în prezent.

Căci cu toată munca „patriotică“ titanică, pe care și-o face argument primarul petiționar, după datele oficiale maghiare, eată și azi care este proporția populației acelei „părți expuse“.

Români: 34.46 %
Germani: 32.39 %
Sârbi: 27.31 %
Maghiari: 8.8 %

Dacă generația tinăra a acestor 8.8 %, și căți va pierduți de turmă, vor învăța la Timișoara „patriotism“ șovinist în loc de carte de drept, — cine a pierdut? Evident că Maghiarii.

Dacă nemaghiarilor din aceste părți, sub numele de „lumină“ li-se va predica șovinism, ce va putea prinde infima minoritate din majoritatea compactă? Natural că numai uscăturile.

Eată-vă revirimentul!

Vorba Românului: geaba vii, geaba te duce, geaba rupe niște papuci.

Spre știri. De câțiva zile presa maghiară face tot felul de combinații asupra unei sfaturi înt me ce într'adevăr a avut loc la Cluj între mai mulți fruntași ai partidului național român, în ziua de 5 Septembrie. Combinoți unele lor fantesiste, zărele maghiare le dau drept informațiuni „primite din izvor autorizat“.

Pentru ce publicul român să nu fie amăgit și mai ales ca să știe cele petrecute, înem să dăm următoarele lămuriri.

Consfătuirea intimă ce s'a făcut la Cluj a fost urmarea negocierilor ce au avut loc încă în luna Iulie între fruntași autorizați ai partidului. Atât în vederea alegerilor cât și pentru a îndrepta peste tot situația, într'o consultare finută la Timișoara cu participarea unor fruntași, reprezentând toate nuanțele partidului, s'a hotărât înt'eu de toate a se face apel ca organele partidului național să înceteze ori ce polemică de natură a învrăjbi pe luptători. S'a decis de asemenea ca comitetul național să se reorganizeze, complecându-se așa fel, ca să cuprindă reprezentanți și din părțile noastre aradane, bihorene și din părțile bănățene.

Intunecarea tinută la Cluj în ziua de 5 Sept. a avut de scop în primul rând desăvârșirea hotărârii mai sus menționate.

Cât privește cum cele ce sunt a se ști și a se face în vederea alegerilor, se vor comunica publicului român probabil prin presă, rămânând ca și până atunci știrile presei maghiare să se primească cu toată rezerva și considerate drept combinații fantesiste.

Jocul banului la alegeri. În apropiatele purtane alegeri ale exigentului în ale cins'ei electorale Széll, să nu aibă nici un rol banul, „ochiul dracului“?

În această privință eată ce aflăm „Magyarország“:

Există oare acum casă electorală guvernamentală? Se aude (!) că de data aceasta nu se vor mai împărți bani mulți, cu toate aceste însă candidatul guvernamental

va primi — zice-se — 2000 florini din „centru“.

Va să zică, actualul regim e mai... sgârbit de cât cel trecut. Nu împiedecă însă, acest lucru, ca să se facă și treburi ca aceasta, pe care o aflăm din *Südungarische Reform*:

Cea mai costisitoare alegere din toată țeara se pare că va fi cea din Zichfalva, unde contra actualului deputat, contele Karácsony Je. o a pășit, tot cu program guvernamental, marele proprietar Dániel László. Acești doi candidați, după cum se aude (!!) au cheltăit până acum deja peste 200 000 coroane.

Se vede treaba că acești candidați ai partidului cu „alegeri libere“, și au pus de gând ca drept taxă de cărușie să pună pe fiecare al gător în starea de-ași cumpăra câte un automobil nou nouț!

Și „Budapesti Hirlap“, cel în vorba despre Curie... despre... pușcărie, — ce zicea la aceste?

Situația în România.

II.

În fața unui guvern condus de cel mai experimentat bărbat de stat al țării, stă o opoziție slabă, un partid sfășlat de neînțelegeri interne, neînțelegeri ajunse atât de grave, că însuși partidul conservator e rupt în două. O ramură ascultă de d-nii Cantacuzino și Take Ionescu, eare cealaltă de d-nii Carp și N. Filipescu.

Neînțelegerile datează de când dl Carp era încă prim-ministru. Și s'au diferențiat conservatorii nu pe chestia economică, ci aceasta a fost numai pretextul de ruptură între d-nii. Cearta e mai mult de caracter persoal. Dl Carp nu înțelegea să fie sfetnic al coroanei și să poarte responsabilitatea, eare în afacerile statului să lase preponderanța șefului partidului, d-lui Cantacuzino, dar mai ales foștilor colegi ai acestuia din ministerul ce precedase cabinetul ce prezida. De altminteri pe când era încă în opoziție și la putere era dl Aurelian, dl Carp susținuse părerea că șeful de guvern trebuie să fie și șeful partidului, spunând că nu se poate susține la putere un prim-ministru care nu e recunoscut în același timp și de șef al partidului. Cu dl Aurelian într'adevăr, așa se și întâmplase: n'a stat la cârmă de cât vre-o patru luni și a cedat conducerea iarăși d-lui Sturdza, care ales fiind în 1897 preșident al Senatului, sub guvernul Aurelian, accentuase că înțelege aceasta alegere păstrându-și și întreaga trecere ce trebuie să o aibă, ca șef asupra întregului partid.

Eare partidul îl și chemase repede în fruntea guvernului.

Ajungând prim-ministru dl Carp, liberă și nici nu întârziaseră a-l întreba: ce se face cu teoria că șeful guvernului trebuie să fie și șeful partidului?

Îl se punea des întrebarea cu atât mai ales, cu cât dl Carp venise la putere fără să fi luptat pentru aceasta. Îl rugase chiar șeful partidului,

care după ce demisionase și Regele îl încredințase să cercce altă combinație, nu reuși a compune un minister.

Ambiția să conducă afacerile statului după-cum el credea că e bine va fi avut-o dl Carp cu atât mai ales, cu cât el se arătase foarte nemulțumit de felul cum o condusesse dl Cantacuzino și colegii săi, spunând că ei au tirit steagul partidului „când prin noroiu, când prin sânge“...

Se adăoga apoi lupta surdă dintre cei doi membri mai tinări și marcant ai taberelor, lupta dintre dl Take Ionescu și dintre dl N. Filipescu, fiecare cu ambiția ca în viitor să fie șef.

Lupta aceasta se continuă și acum, după-ce partidul a căzut dela putere, aducând după sine slăbirea partidului eare între căpetenii o disensiune care nu se poate prevedea când se va împăca.

Azi cele două organe ale grupărilor conservatoare, „Epoca“ și „Conservatorul“, duc o polemică inversunată. Sub titlul „Responsabilitățile“, „Conservatorul“ a început o serie de articole în cari critică fără milă nu numai toate actele de guvern ale dlui Carp, dar peste tot, întreaga lui atitudine în partid, acuzându-l până și pentru fapte ce a săvârșit înainte cu 20 și chiar înainte cu 30 ani, de când luptă ca bărbat politic.

Din parte-ii „Epoca“ a replicat și ea, căutând să lovească îndeosebi în dl Take Ionescu, arătându-i ca vinovat pentru toate umilirile și relele ce a suferit și pășit partidul conservator.

Că în ce ton scriu cele două zăre, se poate judeca din următorul articol intitulat „În apărare“ al „Epocii“:

Știut este în ce condițiuni a luat guvernul Carp puterea.

E la mintea omului că nu pentru a culege numai roadele activității sale, a cedat puterea ministerul din Aprilie 1899.

Situația externă era din cele mai precare și situația internă din cele mai de jălit. Combinându-se ambele elemente, aveam o situație generală plină de primjdie.

Nu numai că aveam o situație financiară rea, dar și în mijloacele de lecuire ne aflam strămtorați prin angajamente luate.

Prin împrumutul de 175 milioane, pentru a căru contractare dl general Manu era viu criticat de unii din colegii săi, lucrul pe care-l putem ori-când dovedi, acțiunea noastră era cu desăvârșire mărginită.

Nu este dar oare uimitor că acei ce ne-au mărginit la resursele ordinare ale bugetului și la produsul cător va alienațiuni, să ne învinuiască după ce ne-au strămtorat libertatea de acțiune?

După ce s'a încuiat lașa de fer, s'a lăsat pe dânsa câte-va bilete de bancă pentru a solda un pasiv mult mai mare, și apoi ni să face o vină că am recurs la acele resurse.

Astfel printre aceste resurse era și înstrăinarea capitalului ce Statul are la Banca Națională.

Soluțiunea cu Banca a fost propusă mai întâiu de dl N. Filipescu și realizată în condițiuni mult mai favorabile decât

acelea pe cari spera dl. Take Ionescu să le dobândească.

În acest război, prelungirea privilegiului s'a redus la 8 ani. Dl. M. Cantacuzino ne-a spus că să ceruseră 20. Cât pentru sporirea emisiunii față de stocul metalic, măsură care în acele momente putea produce perturbațiuni monetare cum ne-a arătat foarte bine *Conservatorul*, și care constituia o a doua plată întrecând cu prisa cele 15 milioane acordate, ea a fost înlăturată.

Mărginiți numai la bugetul ordinar, am redus acest buget cu 12 milioane. Și am dovedit că economiile aparente din aceste 12 milioane erau compensate prin alte economii reale, încât făceam 12 milioane de economii absolut reale.

Peste cari bugete realizăm noi aceste economii? Peste bugetele d'lor gen. Manu și Take Ionescu.

Astăzi aceiași domni să încumetă a ne da lecțiuni de finanțe.

Aceasta nu ne miră, când am văzut pe dl. general Manu care prezentase un proiect modificator al patentelor și pe dl. Take Ionescu care ceruse „urcarea” patentelor, combătând și restituând un guvern conservator pe aceeași costiumă a patentelor.

Acestea erau dificultățile financiare cu cari ne luptam, pe când în politica externă, aveam solul minat sub picioare, fără ca cei ce țineră până atunci frâiele guvernului să fi avut habar de cele ce se petreceau.

Paralel cu opera de însănătoșire financiară, trebuia să ducem acțiunea diplomatică, și lipsiți de resurse, să luăm măsuri de apărare militară, pe cari unitățile „Conservatorului” le cunoștea.

În fine după călătoria d'lui Carp în străinătate cerul se înseninează, și nu puțin a contribuit la aceasta creditul personal al d'lui Carp.

Socotim că în această privință, autorul articolelor Responsabilitățile nu va face un paralel între primirea făcută d'lui Carp și străduințele repetate dar zadarnice ale d'lui Take Ionescu pentru a fi primit de către dl. de Bülow și cari s'au sfârșit, în urma intervenției unei persoane străine, cu o audiență de două minute.

Să vede că unei persoane politice îi mai trebuie și un alt credit moral decât acele ce să dobândește prin fagădueli de slujbe la cei ce altminteri „ar intra în iarnă fără para în buzunar”.

Am primi să întindem paralelul început de *Conservatorul* și la titularii departamentelor ambelor ministere, căci membrii cabinetului Carp erau stăpâni pe departamentele lor și nu să aseamănă cu unii din membrii

cabinetului precedent a căror portofoliu să oferă, pentru motive de incapacitate, în dreapta și în stânga ca o mărță fără căutare.

Ce învățăminte să pot trage din modul cum de pildă, dl. Maiorescu a condus ministerul Justiției? Și ce lecții să pot trage din rolul unor miniștri din cabinetul precedent, cari dădeau Moldova pe mâna unui agent electoral, ori cari iscăleau până și în gară decrete aduse spre iscălire de diferite persoane influente?

Din străinătate.

Darea în judecată a fostului cabinet bulgar. Sobrania o hotărât cu o mare majoritate darea în judecată a fostilor miniștri Ivanciov, Radoslavov, Toncov, Tenew, pentru violarea Constituției și pentru a fi pricinuit prejudiciul intereselor statului.

Fostii miniștri Ivanciov, Radoslavov și Toncov mai erau învinuiți și de înaltă trădare de patrie.

Numai vre-o zece deputați au votat contra dării în judecată a membrilor fostului cabinet.

Atentatul dela Buffalo.

Asupra atentatului săvârșit în contra presidentului *Mac-Kinley* al Statelor-Unite, cu prilegiul expoziției la Buffalo, se mai anunță următoarele amănunte:

Cu data de 7 Septembrie n. se telegrafează dela Buffalo, că profesorul *Hammerster* din Baltimore a sosit acolo și, examinând ranele presidentului *Mac-Kinley*, a constatat, că ele nu sunt necondiționat mortale.

Vestea despre atentatul bestial a produs, ce-i drept, enormă senzație în toate statele, dar agitația nu e tocmai așa mare, deoarece se speră mult, că *Mac-Kinley* va scăpa cu viață, deși glonțul din stomach n'a fost găsit nici până Sâmbătă seara.

Tot asemenea și din *New-York* se depeșează, cu data de 7 Septembrie, că, după buletinul mai nou, care s'a publicat Sâmbătă dimineața din partea medicilor, — simptome mai serioase nu s'au dezvoltat la presidentul rănit, care e sub îngrijirea a 5 medici. Pulsul bolnavului arată 146 palpitații. Au fost invitați la patul lui cei mai celebri specialiști, cari toată speranța

o pun în voiașă tare și neînfrântă a presidentului, care, deși suferă în dureați cumplite, rabdă cu o liniște stoică.

Anarhiștii din *Patterson* condamnă atentatul săvârșit în contra lui *Mac-Kinley* și zic, că *dânșii pot să aprobc numai asasinarea domnitorilor europeni, ei nu cred, că atentatorul mai nou este anarhist.*

Soția lui *Mac-Kinley* numai seara la orele 7 a primit știre despre atentatul contra soțului său, va să zică, numai cu patru ore mai târziu după săvârșirea atentatului. Medicul de casă al lui *Mac-Kinley*, *Dr. Rixey*, a telegrafat soției presidentului, că acesta a fost dus la locuința lui *Milburne*, un amic din Buffalo al presidentului și că viața acestuia nu e în mare pericol. Imediat soția lui *Mac-Kinley* și-a comandat un tren special, pentru a călători la soțul ei.

După-cum se depeșează acum din Buffalo, numele adevărat al atentatorului e *Leo Czolgosz*, și nu *Frid. Newmann*. S'a născut în Detroit și originar e din Polonia germană. La interogator a spus, că n'are complicități. Din scrieri anarhiste — zice, — s'a convins, că guvernul Statelor-Unite e cu desăvârșire rău, iar capăt răului se poate pune numai prin asasinarea presidentului. Nu e nici un seam, că atentatorul ar suferi de boală de creier. Tot acum au fost deținuți în Chicago și alți cinci anarhiști, bănuți fiind ca complicități la atentatul dela Buffalo.

O femeie anume *Ema Goodman*, la care se provoacă *Czolgosz* în de pozițiile sale, se pare a fi însăși autorul intelectual al atentatului. Această femeie anarhistă e de origine germană; e mică de statură, urâtă la față, palidă și are părul și ochii negri. Cariera și-a început-o în Chicago, ca cosetoare. Acolo a făcut cunoștința acelor revșvretitori, cari la 1887 au fost executați pentru tulburări. Din acest timp și ea a devenit aderentă a propagandei active și în 1897 s'a mutat la *New-York*, unde adese-ori a rostit vorbiri revoluționare în adunările socialiste și anarhiste, pentru cari a fost osândită pe timp îndelungat.

În ziua următoare veri un escadron de soldați, cari sub conducerea ofițerilor cercetară dormitorul generalului. Ridicărilor covarele de pe podul, desfăcură tapetele de pe pereți, pentru ca să descopere, eventual vre-o ușă secretă, sau vre-o deschizătură, însă nu găsiră nimic. Când înștiințară pe generalul despre aceasta, el zise cu o voce profundă: „Apariția ei, sigur că mi a anunțat peirca — aci mi-a sunat clopotul morții.” Ofițerii se încercară să-l abată dela superstiția asta, dar nu reușiră.

„Și a avut dreptate,” murmură Napoleon, „muri în scurtă vreme, în războiul dela *Aspern*. Bine,” zise înțorcându-se spre castelan, „istorisirca *D-Tale* a fost foarte interesantă. Sper însă, că spiritul casei d-voastre, s'au mai bine zis portretul ei, nu mă va mai conturba.”

După-ce împăratul concedă, atât pe *Schüter*, cât și pe *Rustan* — se așeză la hărțile lui și lucră mai departe. Dar nu dură mult căci obosit fiind se culcă.

Abea să fi trecut o jumătate de oră când niște gemete, suspine și strigătele lui Napoleon, treziră din somn pe camerierul său *Constant*, care dormea în antichambra. Acesta alergă în dormitorul împăratului și îl găsi șezând pe pat. „*Constant*,” zise el, „în

fine mi-a apărut și mie. Nu adormisem încă, când o văzui ivindu-se de sub podul d'Espagne a avut dreptate, când a lăsat să caute o deschizătură oare care. Cheamă pe *Rustan*, luați luminări și vedeți dacă nu aflați așa ceva.”

Dar căutarea servitorilor, fu zadarnică căci nu găsiră nimic compromițător. Napoleon se culcă din nou, mângâindu-se cu aceea, că fiind prea enervat de istorisirea castelanului, va fi visat numai.

Să fi trecut o oră, când cei doi servitori fură alarmați din nou, printr'un șgomot infernal. Alergară în dormitorul lui Napoleon, însă de astă-dată rămăseră încrămpeți pe pragul ușii. Patul sta în mijlocul odăii, iar în el — palid și nemișcat zăcea împăratul. Mănușa de noapte și câte a fost pe ea erau răsturnate lângă fereastră luminarea stinsă.

„De astă-dată n'a fost vis”, zise împăratul arătând spre disordinea odăii.

„Mă deșteptai, când fantoma cu o putere uriașă, trase patul dela perete și voia să-l întoarcă. Când am voit să o prind imi scăpă din mâni și voi să-și înceapă din nou mersul, însă când ați apărut, ea dispărură. Și după-cum se vede, nu prea-i place pre-

Noutăți

ARAD, 9 Septembrie n. 1901.

Știri personale. P. S. Sa Episcopul I. Goldiș a plecat ieri la Rontău, unde va sta până Vineri, când se întoarce la reședință.

— P. C. Sa vicarul V. Mangra a sosit Sâmbătă seara în Arad, unde va sta, în interes de serviciu, mai multe zile.

Suveranii României la mormântul împărătesei Elisabeta. O telegramă din Viena a anunțat, că Suveranii români au mers cu ocazia trecerii lor prin Viena în subteranele bisericii Capucinilor și au depus o coroană mărească pe mormântul împărătesei Elisabeta. M. Sa Regina Elisabeta avea în mână trei buchețe de flori „*edelweiss*”. La ușa subteranei se aflau două coroane enorme, una de grosie albe, narcise și crisanteme cu panglice cu colorile României; cealaltă coroană e de „*edelweiss*” (floarea reginei) și de laturi cu panglice lungi de culoare lila. Aceste două coroane erau tot ale suveranilor români. Regina Elisabeta a rugat pe gardian să o conducă la mormântul împărătesei Elisabeta, spunând aceste cuvinte: „Am cules eu însumi dimpreună cu Regele aceste „*edelweiss*” la Sinaia în ultimele zile, pentru a onora pe neuitata mea amică”.

Regina Elisabeta și Regele Carol au fost nanchiați pe peria de catifea de lângă mormânt și s'au rugat îndelung. Regina plângea. Apoi au depus coroanele și buchețele. Pe panglicele uneia dintre coroane scrierea era datorită propriei mâni a Reginei. Pe panglica celeilalte coroane era scrisă o poezie făcută într'adins de M. Sa Regina Elisabeta, pe când culegea florile. Poezia zice între altele: „Îți aduc aceste „*edelweiss*”, culesse de mine de pe piscuri înalte, semne de curățenie. Îți aduc flori, simbolul afecțiunii”. Poezia e lungă de 37 de versuri și e delicată, mișcătoare și plină de sentimente alese.

După asta, Regele și Regina au vizitat alte morminte, depunând flori pe ele. Au stat o oră în subterană.

Teatrul naționalităților. Societatea de teatru ungurească și-a ținut Marți prima ședință, după vacanța de vară. Dr. Iancu, noul director al teatrului din Seghedin, a propus în această ședință, să se adreseze un memoriu guvernului cu rugămintea, ca în afacerea teatrului național

Fantoma castelului dela Bayreuth.

— Amintire istorică. —
(Continuare și fine).

„Da, Sire, generalul d'Espagne sosi noaptea, târziu, și după-ce i-s'au arătat apartamentele, s'a și culcat. Peste noapte se auziră din dormitorul generalului, niște țipete grosnice — și când adjutantul și servitorii alergară înăuntru găsiră patul generalului în mijlocul odăii și întors cu fundul în sus ear sub el zăcea generalul leșinat. Când își veni în simțiri, istoricii cum se trezise deodată din somn, și patul se mișcă cu el. Atunci sări în sus, și văzută că patul era în mijlocul odăii, ear într'un colț zări pe femeia albă, care se repezi asupra lui, voină să-l sugrume.”

Dar el lupță cu curagiu în contra fantomei, și la tot casul atunci a întors și patul. Însă, în cele din urmă fu învins și își perdură conștiința. Descrie apoi înfățișarea femeii albe și a trebuit să-l conducă la portretul ei; cât l'a văzut a exclamat: „Da, aceasta este îngrozitoarea femeie, întocmai așa mi a apărut!” Încă în aceeași noapte s'a mutat de aici, în micul castel *Fantaisie*.

sența mai multor oameni, de aceea să stați aci de pază.”

„La poruncă, Sire”, răspunse *Constant*. „Vom ține revolverele încărcate și dacă se va ivi, vom da foc!”

„Faceți aceasta,” replică Napoleon, însă nu mult va folosi pistolul în contra unei fantome. Unul asemenea monstru nu-i pasă de praf și plumb. Acum la odihnă!”

Sau că femeia albă era mulțumită cu isprăvurile ce făcuse, sau că se îngrozise de revolverele celor doi servitori, destul că în acea seară nu se mai arătă — și așa Napoleon priveghiă de credincioșii lui, puțică doarmă liniștit și neconturbat.

În dimineața următoare, când se scula împăratul, era palid și indispus. De astă-dată numai glumea cu camerierul ca de obicei — când își făcea tualaeta — numai din când în când murmură: „Acest veci castel blăstămat! Acest cuib infam de năluci!”

Trăsurile pentru împăratul și suitele așteptau la scară. Napoleon pași spre ușă reia castelului, unde îl așteptau servitorii

*) Cuvintele proprii ale împăratului. Vezi de Minutoli, ecet.

tărilor, care li amenință pe Unguri cu multe primejdii, să adopte principiile cele mai radicale maghiare; „căci exemplul dela Pojon arată, că în această chestiune cea mai mică toleranță are urmări grave”. — Cât de amabili!...

Anul școlar. Azi se încep cursurile în toate școlile române din Arad. Din acest incident, în biserică gr. or. română s'a celebrat ieri chemarea Duhului sfânt, iar dl Ștefanuț, administrator protopresbiterial, a ținut o predică ocazională, care a mișcat adânc pe auditori.

A servit C. Sa R. Ciorogariu, asistat de protodiaconul Dr. Suci, de diaconul Mihulin și presbiterii T. Veșian, I. Ștefanuț și G. Bodea.

Sergentul Ioan Grigorie, viteazul luptător din războiul de independență, care la Grivița a luat un steag turcesc, a fost numit portar al palatului justiției. Eri Ioan Grigorie, cu pieptul acoperit de decorațiuni, a intrat în postul său în mijlocul unui număr public, care privia cu o curiozitate simpatică la bravul sergent. Postul acesta de portar retribuit cu 85 lei pe lună, e un act de dreptate pentru el, fiindcă dela război încoace Ioan Grigorie trăia (în comuna Mălăiești Prahova) numai cu o pensie lunară de 12 lei, ce i-o făcuse guvernul.

Inchiderea cohurilor de la Rusca și Ruschița. Societatea de băi și cohuri de la Călian a hotărât să sisteze lucrările în băile de fer și în cohurile dela Rusca și Ruschița (Caraș-Severin), din cauză că vinele de fer din băi s'au exhaustat și nici pământurile de pe teritoriul băilor nu mai pot da lemnul trebuincios. Zilele trecute au fost deci dimiși 106 lucrători și lucrările la Rusca au fost total sistate. La Ruschița se vor sista în răstimp de șase luni, prin ce 600 de lucrători, iar împreună cu familiile acestora 3000 de inși vor rămâne fără nici un izvor de câștig.

Serbi în pasivitate. Organul național al Serbilor, „Zastava” pledează pentru respectarea concluziilor luate în congresul naționalităților ținut la Budapesta, fiindcă Serbi din regatul ungar nu au nici un motiv de a eși din pasivitatea ce i-o impun concluziile acele, din contră, tocmai acum se cere, ca pasivitatea să fie executată cu cea mai mare strictețe.

Darea comitatului Arad într-o lună. Noul director de finanțe Beko Károly în ședința de Sâmbătă a comisiunii admi-

nistrative comitatense a prezentat raportul despre dările încurse în luna August pe teritoriul comitatului Arad. Ca dări directe au încurs anume în August: 454.244.59 cor., iar ca dări pentru scutirea dela miliție: 240390 coroane. Față de aceeași lună a anului trecut, darea directă din est-an arată un plus de 65554.54 coroane.

Mersul trenurilor peste iarnă pe liniile statului, începând din 1-a Octombrie n., va suferi puțină schimbare. Una din schimbări, care ne privește mai de aproape, este, că trenul accelerat dintre Budapesta și Predeal, dela 1-a Octombrie nu va mai circula între Arad și Predeal. Tot atunci se va sista și circulația unor trenuri locale de excursii, cari comunică de obicei numai în timpul verii.

Conflict pentru steag. Din Belgrad, capitala Serbiei, se raportează, că folle serbești se jăluiesc foarte mult în contra poliției din Semlin (Zimony), care a depărtat steagul național serbesc de pe edificiul de-colo al societății serbe de navigație pe Dunăre. Din această pricină, o foaie serbească din Belgrad provoacă pe guvernul serb, să recurgă la retrorsiuni, să nu permită nici el arborarea steagului maghiar pe edificiile austro ungare din Serbia.

Necrolog. Părintele Corneliu Marcu din Tegur a suferit o grea lovitură prin pierderea fiului său Zeno Dimaschin, care după un morb scurt, în etate de 4½ ani și-a dat nevinovatul său suflet în mâinile Atotputernicului. — Rămășițele scumpului defunct s'au depus în cimiterul din Tegur spre odihnă veșnică, săvârșind actul funebru la Preaonor. dn Ioan Pinciu, protopresbiter, Mulonor. dl Aureliu Dregan, presbiter și Onor. dn O. Bocan, preot.

Krüger și Țarul. Conform unei telegrame din Bruxella, legătuinea transvalică confirmă știrea, că Țarul a promis secretarului privat al lui Krüger, că va primi în audiență pe Krüger.

Nu mai sunt Kriványi! În ședința de Sâmbătă a comisiunii permanente administrative din Arad, vice comitele Dr. Dálnoky-Nagy Lajos a raportat, că au fost controlate toate casele de băut comitatense și toate s'au găsit în ordine.

Isprăvile unui prinț fals. Un individ, care își zicea prințul d'Amiens de Bachimont, a fost arestat pentru exorcizarea. El a exorcizat dela o portăreasă suma de bani destinată, zicea dănsul, a se duce cu el în Belgia, unde avea să ia 200.000 franci, apoi de acolo, să plece în America spre a

se însura cu o fată având o zestre de 25 milioane. Un comisionar din strada Petites-Ecuries încredinșase de asemenea exorcizului, spre a le vinde, un oare-care număr de tablouri. Falsul prinț de Bachimont pretindea că a predat tablourile unul șamsar anume Letelciere și că acesta din urmă a fugit. El a fost arestat.

Peregrinajul la mănăstirea Hodoș-Bodrogului. Aflăm cu plăcere, că mai mulți credincioși de ai bisericii gr. or., cari erau obiectați să peregrineze la mănăstirea rom. cat. dela M-Radna, de astă dată s'au decis să cerceteze mănăstirea dela Hodoș-Bodrog. Din rapoartele despre peregrinajul din anul acesta la Bodrog aflăm, că nu mai puțin ca 12.000 de credincioși au luat parte la hramul mănăstirii, sârbat în ziua de Adormirea Născătoare de Dumnezău. Preoți evlavioși și vrednici au condus procesiuni frumoase la acea mănăstire, satisfăcând în modul acesta și dorința multimii poporului, de-a auzi cuvinte de mângâiere în mănăstirea lor și în limba lor. Remarcăm tot odată, că cele mai imponente procesiuni au fost: cea condusă de preotul Romul Măerșin din Siro, iar din părțile bănățene cea din J. B. B., condusă de părintele Ioan Niculescu. Ne bucurăm de aceste semne de îndreptare și sfătuim pe conducătorii poporului nostru, preoți și învățători, să tindă într-acolo, ca acel rău îndreptat în popor de a îndrăgosti obiceiuri străine, să dispară odată.

Se primește

Într-o bună cancelare advocațională un scriitor, care știe scrie corect românește și ungurește și are scrisoare bună. Locul îl va pute ocupa numai decât.

Doritorii să se adreseze administrației ziarului nostru.

ULTIME ȘTIRI.

Pacea în China.

Amsterdam, 8 Septembrie. După o știre telegrafică sosită la Haaga, reprezentanții puterilor străine la Peking au subscris deja cu toții protocolul tratativelor de pace cu China. — Aceeași știre i se raportează din Peking și agenției „Wolff” din Berlin.

Țarul și Krüger.

Bruxella, 8 Septembrie. „L'Indépendance Belge” e informată din cel mai autorizat izvor, că tratativele diplomatice urmază încă neîntrerupt asupra chestiei, dacă în timpul călătoriei Țarului și va ori va primi de acesta în audiență președintele Krüger? Nu e imposibil, ca o surprindere să se ivească în curând.

cu bătrânul Schüter în frunte. În frunte contele Münster sta lângă portal, cu pălăria în mână, când împăratul îl făcu semn să se apropie, și resalutându-l, îl întrebă:

„Nu și-a raportat nimic, de șgomotul de astă-noapte? Se pare că nu știți nimic! Pe viitor îngrijește-te de niște cuie mai bune și mai durabile. Apoi întorcându-se mai mult spre cei cari îl urmau, zise cu mânie: „Un vechiu castel fermecat! Nu voi mai rămâne nici odată peste noapte aici!”

Apoi se urcă în trăsură sa de călătorie și în curând dispărură cu întreaga sa suită dinaintea privirilor celor rămași înapoi.

În fine se trezi contele, care stătuse încremenit în loc.

„Dumnezeu meu, ce avea împăratul? Ce s'a întâmplat astă-noapte?”

„Ei, ce să se întâmple,” răspuse cancelarul. „Femeia albă s'a supărat ear a vădă. Dimineața am lăsat să transporte arele ei portret în cealaltă aripă a castelului, și să-l agățe la cabinetul de lângă sala de audiență; seara s'a strămutat earăși

aci, și a căzut d'asupra apartamentelor lui Napoleon.”

„Însă aceasta e de necrezut!” strigă contele. „Ai zis că însuși d-ta ai încuiat ușa și ai luat cheia la d-ta.” „Hotărât, Excelență, însă vă asigur că pe femeia albă nimic n'o reține, nici lăcate și nici zăvoare; — aceasta se poate documenta. Dacă poftiți, Excelență, să arcați câte-va scări? Portretul zace în galerie, d'asupra apartamentelor ce le-a avut Napoleon.”

„Nu, nu, mulțumesc,” răspuse intențional.

„Numai aceasta să fie cauza indispoziției împăratului?”

„Nu cred; — aseară m'a chemat împăratul la sine și mi-a zis, să-i nerez istoria femeii albe. Peste noapte am auzit de câte-va ori șgomot. Azi dimineața, Napoleon m'a chemat earăși și m'a provocat să-i descriu exact costumul fantomei; când însă i-am făcut propunerea, să vadă însuși marere portret al d-nei Cunigunde, strigă furios: „Nu! nu voesc să-l văd! Cruțați-mă cu portretul vostru fermecat!” Era foarte palid, cred că azi-noapte i-s'a arătat earăși femeia albă.”

„Se pare că ai dreptate,” zise contele Münster, salutând pe cancelar, și cu pas

grăbiți părăsi și el castelul ce devenise fioros.

Schüter zimbând ironic și clătănând din cap, se duse și el la datoriile sale.

În 2 August 1813 veni împăratul pentru a doua oară la Bayreuth, unde i-se pregăti cuartir și de astă dată, în vechiul castel. El declară însă, că nu va rămâne aci peste noapte, ci va călători mai departe până la Plauen; după cum s'a și întâmplat.

Când Napoleon fu exilat la Sf. Elena, mai trăia încă bătrânul Schüter și mai istorisia încă unor oaspeți ai castelului, despre spiritul casei Hohenzollern și că acesta s'a arătat și împăratului Napoleon.

Când însă castelanul a murit, în anul 1821, s'a găsit printre lucrurile rămase, o haină lungă albă, femeiască, o manta cu blană și un vîl mare negru.

Așa dară e mai mult ca probabil, că Schüter nu s'a îngrozit să ia rolul pretinșelor spirite ale castelului, prin cari să depărteze pe oaspeții neplăcuți din castelul dela Bayreuth.

Bibliografie.

Maria Canțan, *Poesii*, un drăgălaș volum, de 74 pagini, se găsește de vânzare la Administrația ziarului nostru.

Călătoriile în Rusia ale preotului bănățean Mihail Popovici (1770—1) publicate de N. Iorga, în editura „Tribunei Poporului”, se vinde cu prețul de 40 bani.

Metodul de procedere la micul ABC-dar ilustrat în usul școlilor primare de Ioan Tuduceșcu, partea I, pentru primul an de școală, ed. II. Prețul unui exemplar 40 bani. Se găsește la autor, în Lipova.

Manual de limba română, elemente de istoria literaturii, de E. Hodoș, ediția IV cu mai multe portrete, Caransebeș 1902. Prețul 2 coroane.

PARTEA LITERARĂ.

În chestiunea limbii literare.

— Răspuns dlui Duiliu Zamfirescu. — (Urmare.)

Un profesor universitar: „În anul din urmă s'a început o importantă publicare a profesorului Babeș, în care se găsește multe noțiuni (!) de tehnică” — (D. N. Voinov, Principii de microscopie.) — Un pretins excelent stilist: „Pentru a face o poetică se cere anumite cunoștințe (!) — „Se pune dove (!) complimente”. — „La unele din aceste versuri le lipsește silabe —” (Ionescu Gion, Despre poetica lui Manliu). — Doi ziaristi de frunte: „Ce ne spune documentele despre vechimea Românilor din Transilvania” — (I. Nădejde, teza) — „Un om politic nu înseamnă nimic, dacă nu consimte cu cetățenii dela Dorohoi” (Pănu, Cronica.) — Ziarul „Universul” își anunță astfel apariția unui roman al său: „Ce este (!) hoști de onoare?” ... — O soție de profesor: „Onorabile, am auzit că și-se pregătește câte-va scătoalce,acompaniate cu căpșini de miel” ... (Dna Păun către prof. Mirescu.) — Un funcționar ministerial vorbește despre „relele ce ne roade” ... (G. Sion, Conferință) etc.

Am pute continua la infinit șirul acestor modele de gramatică românească, întrebuințată în graiul usual. Formele acestea revin și mai des în diferite versuri. Aici însă le putem privi mai mult de licențe poetice. Până și Bolintineanu părăsea adese-ori în potrivea congruenței, chiar și în strofe frumoase ca:

„Acuma e ceasul durerilor rele,
Când focul albastru pe munte luminează,
Arama dutoasă în tunuri suspină
Și umbrele rîde de oasele mele” ...
(„O noapte la morminte”).

Și afară de acest defect de concordanță mai sunt și alte grave abnormități gramaticale, cari toate făcând parte organică din limba vorbită, ar trebui, conform condițiunii formulate de dl Zamfirescu, să-și aibă și ele locul lor și în limba romanelor noastre ...

Cel ce înaintea tuturor însă nu se conformează principiului limbii usuale, este însuși dl Duiliu Zamfirescu.

Limba romanelor sale nu este o copie a limbii usuale, nici chiar în partea aceea a lor, unde o astfel de limbă s'ar fi putut admite, anume în dialoguri s'au în convorbirile dintre personajele figurante.

Viaș este limba sa, incontestabil. Cel puțin în mare parte. Ea este bine îngrijită, epitetul de elegantă i se potrivește excelent, căci e ca o haină tăiată după moda cea mai nouă. Așa că individualitatea esteroară a autorului se manifestă destul de credincios prin ea.

(Va urma.)

Il. Chendi.

Editor. Aurel Popovici Barciuanu.
Red. respons. Ioan Russu Șirliuanu.

*) Cuvintele proprii ale împăratului. Vezi Mișterii etc.

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coștii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încrețiturile și ciupiturile de vârstă (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tinere și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încrețiturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încrețiturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boala etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vârețului.

Se poate și ziua întrebuința.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 58—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de orice culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochininică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustași Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustașilor, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Brusa, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetza, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelomen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

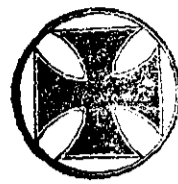
Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Veritabil numai atunci dacă ești poartă eticheta mea și marca de fabrică înregistrată!

Cruce dublă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dăți, migrene, neuralgie, împiedicarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, ama, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâini și picioare, reuma podagră, ischias, udulul în pat, tulburări în somnia epilepsia circulației neru-

lăță a sângelui și multor altor boale care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe de parte vindecă cu succes boalele sfidătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate înecese din toate părțile lumii cari prețuse cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Căsuța-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și creștat.

Deja înființarea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndecsebi.

624 13—50

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6 — folosibil la morbuși cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4 — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
Colțul str. Kálmán.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

	coroana	ileri
1.) „Geografia Comitatului Arad”, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2 —
3.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
4.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2 —
5.) „Principiile politicii”, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4 —
6.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culesse în istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popca, profesor în Brașov.	—	2.50
7.) „Războiul pentru neatârnat” de George Cosbuc.	—	1.20
8.) „Vieritul” — de Petru Vanou,	—	1 —
9.) „Terola Dramet” — de Dr. Iosif Blaga,	—	3.60
10.) „Juvénilla” — de Sextil Pușcariu.	—	1.60
11.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1.50
12.) Instrucțiuni populare despre Dăruințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1.20
13.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de H. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2. —
14.) Henric Ibsen „Ziua Invierei” Epilog dramatic în 3 acte traducere de H. Chendi și C. Sandu	—	1. —
15.) „Zece ani de mișcare” literară în Transilvania 1890-1900 de Ilariu Chendi	—	1. —
16.) „Maria Cunțan” poezii	—	1.50
17.) „Musa Someșană” Doine și cântece populare	—	—30
18.) „Călătoriile în Rusia” ale preotului bănațean Mihail Popovici, publicate de N. Iorga	—	—40
19.) „Vatra părăsită” de Ioan Slavici	—	1.50

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fileri spese postale.